

1

ואיש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בתוכם אשר יצוד ציד תיה ארעוף אשר יאכל ושפך את דמו וכסהו בעפר: כיינפש כל־בשר ידמו בנפשו הוא ואמר לבני ישראל דם כל־בשר לא תאכלו כי נפש כל־בשר דמו הוא כל־אכליו יפרת: וכל־נפש אשר תאכל טבלה וטרפה באזרח ובגר וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב וטהר: ואם לא יכבס ובשרו לא ירחץ ונשא עונו:

והרב¹¹ כתב כמורה הנבוכים¹² כי היו הכשדים מואסים הדם ויחשבוהו להם לטומאה, אבל יאכלו ממנו הרוצים להתחבר לשדים¹³ ולהנבא מהם העתידות, והתורה תכוין לעולם להרוס בניני סכלותם בהיפוך מחשבותיהם, ולכך אסרה הדם באכילה ובחירה בו להטהר בהזאות ולזרקו על המזבח לכפרה, ולכך אמר ונתתי פני בנפש האוכלת את הדם (לעיל פסוק י), כמו שאמר בנותן מזרעו למולך¹⁴, שהוא מביא למין ממני ע"ז, כי לא נאמר כן במצוה אחרת. ואלו דברים מיושבים.

ויקרא¹⁵ ושפך וכסה ימי ששפך יכסה שחמו ולא כסה ויראהו אחר מנין שחייב לכסית שנאמר ויאמר לבני ישראל אוהרה לכל בני ישראל תניא אידך ושפך וכסה *במה ששפך בו יכסה שלא יכסנו ברגל שלא יהיו מצות בויות עליו תניא אידך *ושפך וכסה כו ששפך הוא יכסנו *מעשה באחד ששחט וקדם חבירו וכסה וחיבו רבן גמליאל ליתן לו י' זהובים

ורחייבו ר"ג עשרה זהובים. לכאורה נראה לה סכר סיווי הנלוה או הצרכה חלילה נוי יכול לסער אורח חיים פן תפלק וכל חפלים לא יסוו צה וחו מה לריך לסלס לו הפקדו הלח חסד לעשות נולח ונלכס ולא עשאו ונעלה עליו הכחוז כאלו עשאו נולח זה שחטף מנחו מלווה לחו וידי הקריי חך הפרס יש צין העושה מולח וננקבל סכר או כלכס ולא עשאו וננקבל סכר כי זה העושה עוצר הי צנוחה וצנוז לצד וכסר על זה חס סכלכס ונלעטר על שלח זכה לעצור הי וננקבל סכר שונים על לצדו נולח חנפ"י שלענין סכר שונים חין הפרס ונ"ו דלערה צנופה חכח הפרס והענישו ר"ג עשרה זהובים לפי סיפור לערה דגופח:

רב יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדי לי ענלא חללא אמר אי לא ראי יומא דקא גרים כמה יוסף איבא בשוקא

אד יודנן משום רבי יוסי כל המענע את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים שנאמר או החענע על ה' ודרכבתך על במתי ארץ האבלתך

ועשו סייג לתורה, כענין שנאמר (ויקרא י"ח) ושמרתם את משמרת, עשו משמרת למשמרתי (יבמות כ"א), והסייג הוא דבר גדול ומשובח לעשות גדר למצוות לבל יוכל להכשל בהם הירא את דבר ה', ולכן המקיים דברי חז"ל שהם סייגים מן המצוות של תורה, חיבב היראה יותר ממי שעושה המצוה עצמה, כי אין עשיית המצוות הוכחה ליראה, כמו השומר לסייגים, שהוא נזהר מתחלה שלא יבא לידי פשיעה. אך העושה המצוה ואינו מקיים הסייג, מראה לנו, כי אם ייטיב בעיניו לעשות מצוה, אל ירע בעיניו אם יפשע בה ולפרוץ פרץ לא חש, הוא שנאמר ופורץ גדר ישכנו נחש (קהלת י'). הנה כי דברי חז"ל הם יסודות ואילנות ליראת שמים שהוא עיקר העולם ויסוד המעלה, וכל המצוות כלם פרפראות אליה, וזה הוא שאמרו רז"ל במדרש (שיר השירים פ"א) כי טובים דודין מיינן, חביבין דברי סופרים מגינה של תורה.

איזהו סייג שעשה אדם הראשון לדבריו? הרי הוא אומר (בראשית ב) ויצו ה' אלהים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכול תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות, לא רצה אדם הראשון לומר לחוה כדרך שאמר לו הקב"ה, אלא כך אמר לה: ועשה סייג לדבריו יותר ממה שאמר לו הקב"ה: ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותו, שרצה לשמור את עצמו ואת חוה מן העץ אפילו כנגיעה. באותה שעה היה נחש הרשע נטל עצה בלבו. אמר: הואיל ואיני יכול להכשיל את האדם אלך ואכשיל את חוה. הלך וישב אצלה והרבה שיחה עמה. אמר לה: אם לנגיעה את אומרת צוה עלינו הקב"ה, הריני נוגע בו ואיני מת, אף את אם תגעי בו אי את מתה. מה עשה הנחש הרשע? באותה שעה עמד ונגע באילן בידיו וברגליו והרתיעו עד שנשרו פירותיו לארץ.

אמית עו נאמן ספק א

שמע אברהם בקלי, כשנסיתי אותי. וישמר משמרתי, גזרות להרחקה על האזהרות שבתורה. כגון שניות לעריות⁵⁰ ושבות לשבת.

ולא תעשו מכל התועבות האלה האזרח והגר הגר בתוככם: כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ אשר לפניכם וטמא הארץ: ולא תקרא הארץ אתכם בטמאכם אתה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם: כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העשות מקרב עצמם: ושמרתם את משמרתתי לבלתי עשות מחקות התועבות אשר נעשו לפניכם ולא תטמאו בהם אני יהוה אלהיכם:

ינש קנאים

ואמרו⁴⁰ כי כל התורה קיים אברהם ואפילו עירובי תבשילין, רצו לומר זה, מפני שאמר משמרת עירובי תבשילין הוא משמרת למלאכת יום טוב, כן עשה הוא דברים יתרים למשמרת המצות.

יבן אב

יב, כב ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר.

הנה המחבונן יראה כי במצרים נשתכח מהם גופי תורה שהיו "גוי מקרב גוי" (דברים ד, לד), 'הללו עובדי עבודה זרה (והללו עובדי עבודה זרה)' — (מדרש שוחר טוב טו, ה), וכן הפרו ברית מילה [ילקוט (דברים תתכ"ח)]. אמנם הסייגים והגדרים שמרו ביתרון גדול, כמו שאמר במכילתא (דפסחא פרשה ה) שלא שינו שמם לא שינו לשונם שלא גילו מסתורין, יעוין שם. לא כן בגלות בבל, היו שומרים גופי תורה, אמנם הסייגים והגדרים עברו, שבניהם היו מדברים אשדודית ושינו שמם והתחתנו עם גויי הארצות, כמו שנאמר בעזרא (נחמיה יג, כג'כד). והנה בימי היות ישראל בגולה העיקר הוא הסייגים והגדרים שלא יתערבו בין העמים. ולכן אמרו (סוטה לו, א) "עד יעבר עמך ה' עד יעבור עם זו קנית", ראויים היו ישראל לעשות להם נס בימי עזרא כדרך וכו', אלא שגרם החטא². פירוש שעברו הגדרים והסייגים. את בניו וביתו אחריו ושמרו דרך ה'" (בראשית יח, יט) — היינו שמירה וסייגים וגדרים⁹. והנה איוב היה שומר מצוה וגופי תורה וסר מרע (איוב א, א), אבל בלא סייג וגדר. ולכן גם בניו הניח לעשות משתות והקריב עולות אולי חטאו בניו (איוב א, ה), אבל לא הזהיר אותם שלא לעשות משתה. ולכן אמרו בשמות רבה פרשה כא, ז: יציבני למטרה יפרפני, שכשעמד סמאל ואמר בניך היו עובדי עבודה זרה עד עכשיו וכו' מה עשה הקב"ה? מסר לו איוב¹¹.

אשן חגלה כל לא